

Innspill fra Bistandsorganisasjonenes Likestillingsnettverk¹ til Regjeringens nye Stortingsmelding om utviklingspolitikk og FNs bærekraftsmål

Likestillingsnettverket er svært positive til Regjeringens initiativ om å utarbeide en ny Stortingsmelding for utviklingspolitikk og bærekraftsmålene. Agenda 2030 bygger på prinsippet om at ingen skal utelates – «leaving no one behind». Det sterke rettighetsfokus og eksplisitte prioriteringen av å bekjempe diskriminering og ulikhet (mål 5 og 10) skiller Agenda 2030 tydelig fra tusenårsmålene.

Vårt innspill vektlegger viktigheten av å ha en tydelig og helhetlig satsning på arbeidet for jenters og kvinners rettigheter og likestilling på tvers av norske sektorinnsatser. Samtidig ønsker vi å fremheve noen områder vi mener trenger et ekstra løft.

1. Behov for en helhetlig satsning på tvers av sektorinnsatser og klare mål

Likestillingsnettverket mener det er viktig å integrere et kjønnsperspektiv i all norsk utviklingspolitikk og bistand og mener det i dag fortsatt mangler et helhetlig system for å måle gjennomføringsgrad og resultater av den integrerte likestillingsinnsatsen på tvers av all norsk utviklingspolitikk og bistand.

Handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utviklings- og utenrikspolitikken (2016-2020) inneholder mange gode tiltak for å oppnå bærekraftig utvikling, fattigdomsutryddelse og likestilling. Likestillingsnettverket mener at disse tiltakene må gjenspeiles i den nye Stortingsmeldingen. Nettverket mener også at det er *et behov for klare målformuleringer tilknyttet jenters og kvinners rettigheter og likestilling på tvers av sektorinnsatser i Stortingsmeldingen, for å sikre rapportering om reelle resultater tilknyttet de spesifikke målene*. Dette vil bidra til inkludering av et tydelig likestillingsperspektiv på tvers av all norsk utviklingspolitikk, samtidig som man unngår at dette ikke prioriteres i norske innsatser, inkludert gjennom multilaterale kanaler.

2. Likestilling - en forutsetning for sikkerhet og stabilitet

Det er viktig at den nye Stortingsmeldingen sees i sammenheng med det pågående arbeidet med Stortingsmeldingen «Veivalg i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk» og Regjeringens strategi for sårbare stater og regioner inklusiv de nye satsningsområdene. Erfaringer fra land viser at krig og konflikt bidrar til å forsterke forskjellen mellom kvinner og menn. Manglende sikkerhet, beskyttelse og stabilitet har ofte store konsekvenser for kvinner og jenter. Det er derfor anerkjent at kvinners rettigheter og likestilling må integreres i humanitært og langsiktig bistand til sårbare stater. Samtidig må Stortingsmeldingen anerkjenne at likestilling ikke kun er et middel, men et mål i seg selv for å oppnå stabilitet og utvikling.

Evalueringen av FNs sikkerhetsresolusjon 1325 viste at mangel på politisk vilje, forutsigbarhet, ressurser og institusjonelle barrierer hindrer en bærekraftig fred. Den nye Stortingsmeldingen må derfor se kvinners manglende deltakelse i alle nivåer i freds- og statsbygging, og hvordan vi gir kvinner og jenter beskyttelse og muligheter til å forme sitt eget liv, i sammenheng. Innsatser må rettes mot tiltak som utfordrer samfunnsstrukturer og sosiale normer som undertrykker og skaper og reproducerer ulikhet.

Det anbefales på bakgrunn av dette at Stortingsmeldingen inkluderer spesifikke mål tilknyttet likestilling og arbeid for sårbare stater. Nettverket mener det er viktig at et slikt rammeverk fanger opp grunnleggende faktorer som skaper sårbarhet. Et eksempel å vise til er OECDs rammeverk² som brukes i den årlige States of Fragility Report, som ikke kun fokuserer på staten, men hvordan staten

¹ Kirkens Nødhjelp, SOS-barnebyer, Norsk Folkehjelp, Redd Barna, Strømmestiftelsen, Caritas – Norge, Atlas Alliansen, Norges Vel, Flyktninghjelpen, FOKUS, Plan Norge, Digni, Røde Kors, Amnesty, Care, SAIH, Sex og Politikk, Utviklingsfondet, Norske kvinners sanitetsforening

² http://www.oecd-ilibrary.org/development/states-of-fragility-2015_9789264227699-en

møter innbyggernes behov for sikkerhet og stabilitet. Ved å legge dette rammeverket til grunn, vil man fra et likestillingsperspektiv se på dimensjoner knyttet til diskriminerende lovgivning, sosiale normer som forfordeler gutter fremfor jenter, vold utover væpnet konflikt, inkludert kjønnsbasert vold. Disse parameterne gjør det mulig å vurdere statens evne til å forebygge og beskytte kvinner og jenter som blir utsatt for alle typer for vold og skadelige skikker.

3. Kvinneorganisasjoner og sivilsamfunnsorganisasjoner i sør som sentrale aktører

Sørbaserte og lokale kvinne- og sivilsamfunnsorganisasjoner spiller en svært viktig rolle i arbeidet med å ansvarliggjøre myndigheter for sine forpliktelser til Agenda 2030 og FNs bærekraftsmål. Dersom målene man skal lykkes med å bekjempe diskriminering og ulikhet og oppnå målet om «leaving no one behind», er det helt nødvendig med en prioritert og målrettet innsats rettet mot kvinner og jenter i sør.

Norad's resultatrapport for 2015 «Kvinnens rettigheter og likestilling» viser med all tydelighet at Norge må satse enda sterkere på likestilling i norsk utviklingspolitikk. Rapporten viser at det er viktig å bygge og utvikle kvinneorganisasjoner i samarbeidsland. Det er særlig gjennom å styrke kvinneorganisasjonene at en får fremdrift i likestillings- og rettighetsarbeidet. Kvinnens rettigheter og kvinnens «empowerment» bidrar også til å sikre oppfyllelsen av barns rettigheter. Norge har særlig kompetanse på dette feltet som bør trekkes inn i utviklingsarbeidet.

4. Behov for styrket innsats for kvinners økonomiske rettigheter

Det må iverksettes spesielle tiltak for å styrke kvinners økonomiske rettigheter. Det er viktig at tiltak for jobbskaping og næringsutvikling tar hensyn til og innrettes etter der kvinner faktisk er, hvilke sektorer kvinner livnærer seg av og hvilke sektorer som utgjør en viktig del av økonomien. I mange utviklingsland bor en stor andel fattige kvinner på landsbygda og livnærer seg av landbruket. For mange kvinner vil tiltak som styrker deres kapasitet til å forbedre produksjonen, sikrer tilgang på markeder og kapital som gjør det mulig å videreføre landbruksprodukter og sikre de økte inntekter. Organisering av kvinner i kooperativ eller spare- og lånegrupper er også viktig for å skape økte inntekter og nye jobber på landsbygda.

Utviklingsmeldingen bør videreføre ambisjonene i Meld. St. 35 (2014-2015) Sammen om jobben: Næringsutvikling innenfor utviklingssamarbeidet, hvor landbruket med et spesielt fokus mot kvinner er et viktig satsningsområde.

5. Utdanning må inkludere et tydelig rettighets- og likestillingsperspektiv

Utdanningsatsingen må også inkludere styrking av rettigheter, likestilling og deltagelse: Utdanning er viktig for utvikling. Den formelle utdanningssektoren må styrkes på kvalitet, få flere kvalifiserte lærere og skape inkluderende læringsmiljø. De formelle utdanningssystemene har ofte store svakheter som legger begrensninger for effekten av utdanningen derfor må regjeringens utdanningsatsing også fokusere på uformell opplæring. Ikke minst er dette viktig for å nå ungdom som har falt ut av det formelle skolesystemet. Rettighetsopplæring, helhetlig seksualitetsundervisning og bevisstgjøring av ungdom i forhold til samfunnsdeltakelse og medbestemmelsesrett vil styrke effekten av utdanningsatsingen og øke ungdoms kapasitet til å påvirke og forme samfunnene de er en del av. Det er også viktig å fokusere på yrkesopplæring, og innrette den mot viktige sektorer i utviklingsland, inkludert landbruket.

Vi takker Utenriksministeren for oppmerksomheten og ser frem til videre dialog tilknyttet utarbeidelse av Stortingsmeldingen.

Med vennlig hilsen Bistandsorganisasjonens Likestillingsnettverk v/ Koordinatorer

Hilde Røren, rådgiver Care, og Christine Wiik, gender advisor Flyktninghjelpen